

6 Φεβρουαρίου 2018

Περί της λύπης του αγίου Ιωάννου Κασσιανού (Χρήστος Καραδήμος, Θεολόγος - Εκπαιδευτικός, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτούσία](#)

Ο άγιος Ιωάννης Κασσιανός, ο επικαλούμενος

Ρωμαίος, ανήκει στη χορεία των ασκητικών συγγραφέων. Αφού μόνασε στα μοναστικά κέντρα της Αιγύπτου, έγινε μαθητής του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου και αργότερα έκτισε μοναστήρι στη Μασσαλία, στο οποίο έγινε ηγούμενος. Ένα από τα πολλά ασκητικά έργα του είναι και ο λόγος «περί των οκτώ της κακίας λογισμών» πού έστειλε στον επίσκοπο Κάστορα [1]. Πρόκειται για συστηματική μελέτη των «οκτώ λογισμών της κακίας», όπου συμπυκνώνεται η εμπειρία των ασκητών Αγίων που βίωσαν τις διάφορες φάσεις των ενεργημάτων των παθών αυτών.

Οι «λογισμοί» κατά βάθος αποτελούν τα θανάσιμα λεγόμενα πάθη, όταν, από τη μη σωστή χρήση τους, σταδιακά γίνονται έξεις (συνήθειες), αποκτούν δύναμη, στερεώνονται στην ψυχή, αναχωνεύονται με τη νοερή ουσία της και μεταβάλλονται σε «σκληρές ουσίες», κατά την έκφραση του αββά Ισαάκ του Σύρου. Φαίνεται περίεργο το γεγονός ότι τα θανάσιμα πάθη (θανάσιμα γιατί πεθαίνει πνευματικώς η ψυχή) σχηματίζονται σταδιακά από έννοιες. Είναι, όμως γνωστό από την κλασσική φιλοσοφία, ότι είχε γίνει παραδεκτό, πως η συνήθεια, η έξη, δημιουργεί δεύτερη φύση. Σε τελευταία ανάλυση, τα διάφορα πάθη αποτελούν στερεωμένους λογισμούς, που έχουν επαναληφθεί και έχουν βιωθεί.

Οι οκτώ λογισμοί, με τη διάκριση του πάθους της υπερηφάνειας σε υπεψηφάνεια και κενοδοξία, είναι οι εξής: 1. Γαστριμαργία, 2. Πορνεία, 3. Φιλαργυρία, 4. Οργή, 5. Λύπη, 6. Ακηδία, 7. Κενοδοξία και 8. Υπερηφάνεια.

1. Βλάβες της λύπης στην ψυχή και αποτελέσματα της εισχωρήσεως στη ζωή του μοναχού

Πέμπτος είναι ο αγώνας εναντίον του πνεύματος της λύπης, το οποίο σκοτίζει την ψυχή από κάθε πνευματική θεωρία και την εμποδίζει από κάθε αγαθή πράξη.

Όταν η λύπη εισχωρήσει στη ψυχή και τη σκοτίσει ολόκληρη, δεν της επιτρέπει να προσεύχεται με προθυμία και δεν ανέχεται να είναι ο άνθρωπος πράος και να κινείται εύκολα σε κατάνυξη και συμπάθεια προς τους αδελφούς. Ανακατώνοντας τις σωτήριες σκέψεις της ψυχής και παραλύοντας τη δραστηριότητα και την καρτερία της, την δένει με το λογισμό της απελπισίας. Αυτό βέβαια δυσκολεύει τον πνευματικό αγώνα και γι αυτό πρέπει να φυλάξουμε την καρδιά μας από το πνεύμα της λύπης. Μας κάνει να μην δεχόμαστε συμβουλές από γνήσιους φίλους και αφού καταλάβει όλη την ψυχή, τη γεμίζει με δυσαρέσκεια, πλήξη και μελαγχολία.

2. Πού βρίσκεται το κέντρο αυτής της ασθένειας και τι μας παραγγέλλει ο Θεός

Νομίζοντας λανθασμένα η ψυχή ότι οι άνθρωποι είναι οι αίτιοι της ταραχής της, δεν εννοεί ότι μέσα της και όχι απ' έξω έχει την αρρώστια, η οποία τότε φανερώνεται, όταν έρθουν οι πειρασμοί και με τη δοκιμασία τη φέρουν στην επιφάνεια.

Ο Θεός, ο μόνος που γνωρίζει ακριβώς τα τραύματα της ψυχής, δεν παραγγέλλει να αποφεύγουμε τις συναναστροφές των ανθρώπων, αλλά να κόβουμε τις αιτίες της κακίας που είναι μέσα μας, και να γνωρίζουμε ότι η υγεία της ψυχής δεν κατορθώνεται με τον χωρισμό από τούς ανθρώπους, αλλά με τη διαμονή και εξάσκηση με τους ενάρετους ανθρώπους.

Γι' αυτό, τονίζει ο άγιος Κασσιανός, όλος ο πόλεμος πρέπει να είναι εναντίον των παθών που είναι μέσα μας, γιατί αν αυτά, με τη χάρη και τη βοήθεια του Θεού βγουν από την καρδιά μας, όχι μόνο με τους ανθρώπους, αλλά και με τα άγρια θηρία εύκολα μπορούμε να ζήσουμε, όπως λέει ο μακάριος Ιώβ: «*Θήρες άγριοι ειρηνεύουσι σοι*» (Ιώβ 5, 23).

3. Παραδείγματα κακών αποτελεσμάτων της λύπης στην Αγία Γραφή και ποια είναι η μόνη λύπη που θα πρέπει να έχουμε

Παραδείγματα κακών αποτελεσμάτων του πνεύματος της λύπης έχουμε από την Παλαιά Διαθήκη το παράδειγμα του Κάιν, ο οποίος μετά την αδελφοκτονία δεν μετανόησε και από την Καινή αυτό του Ιούδα με τη γνωστή κατάληξη. Η μόνη λύπη που θα πρέπει να έχουμε είναι αυτή της μετανοίας για τις αμαρτίες μας, ενωμένη με την αγαθή ελπίδα, για την οποία ο Απόστολος λέει: «η γαρ κατά Θεόν λύπη μετάνοιαν εις σωτηρίαν αμεταμέλητον εργάζεται» (Β΄ Κορ. 7, 10). Κι αυτό γιατί η κατά Θεόν λύπη τρέφοντας τη ψυχή με την ελπίδα που ακολουθεί τη μετάνοια, είναι ανάμικτη με χαρά.

4. Οι καρποί του Αγίου Πνεύματος και αυτοί του πονηρού πνεύματος

Και έτσι γίνονται φανεροί οι καρποί του Αγίου Πνεύματος, δηλαδή «αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης εγκράτεια» (Γαλ. 5, 22-23), σε αντίθεση με τους καρπούς του πονηρού πνεύματος, οι οποίοι είναι ακηδία, ανυπομονησία, θυμός, μίσος, αντιλογία, απελπισία, οκνηρία στην προσευχή.

5. Συμβουλές του αγίου Κασσιανού

Κλείνοντας το θέμα αυτό ο άγιος μας συμβουλεύει να αποφεύγουμε τη λύπη αυτή, όπως και την πορνεία και τη φιλαργυρία και το θυμό και τα υπόλοιπα πάθη. Αυτή η λύπη θεραπεύεται με την προσευχή και την ελπίδα στον Θεό και τη μελέτη των θείων λόγων και με τη συναναστροφή με ευλαβείς ανθρώπους.

Παραπομπές:

1. Αγίου Κασσιανού του Ρωμαίου, Προς τον επίσκοπο Κάστορα περί των οχτώ λογισμών της κακίας, Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, Μετάφραση Αντώνιος Γ. Γαλίτης, Γενική επιμέλεια Γεώργιος Αντ. Γαλίτης, Εισαγωγή-σχόλια Θεόκλητος μοναχός Διονυσιάτης, Φιλολογική επιμέλεια Ιγνάτιος Σακαλής, Εκδόσεις «Το περιβόλι της Παναγίας», Θεσσαλονίκη 19862 , Τόμος Α΄, σελ. 104